

2. GURE ERKIDEGOAN IZAPIDETZEN DIREN HIRIGINTZA ANTOLAMENDUKO PLANETAN INGURUMENAREN GAINEKO BEHARREZKO EBALUAZIOA ESKATZEA

Sarrera

Gomendio honen helburua hirigintza plan batzuetarako ingurumen ebaluazioaren eskakizuna aztertzea da, horiek, berez, EAEko legeriaren arabera aplikaziotik kanpo gelditzen baitira; planak honako hauek dira: plan partzialak, plan bereziak (hiri-lurzoruaren barruan) eta egitura antolamenduko planeamenduaren aldaketak, horiek hiri lurzorutzat edo lurzoru urbanizagarritzat sailkaturiko lurzoruaren soilik eragiten dutenean.

Hirigintza planeamenduko tresnak ingurumen ebaluazioa arautzen duten arauak lotuta daude, eskakizun hori ezartzen duen Europako araudiaren aplikazioan oinarrituz. Araudi hori Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2001eko ekainaren 27ko 2001/42/EE Zuzentaraua da, plan eta programa batzuek ingurumenean dituzten eraginaren ebaluazioari buruzkoa (Zuzentaraua). Zuzentarau hori ingurumenean eragina duten planen eta programen ondorioak ebaluatzeko helburua (proiektuak betearazi baino lehen) duen prebentzio estrategia baten eraginezkoa da. Gero, Estatuak plan eta programa batzuek ingurumenean dituzten ondorioen ebaluazioari buruzko apirilaren 28ko 9/2006 Legearen bidez irauli du Zuzentaraua (9/2006 Legea).

Oinarritzko ingurumen arau hauek indarrean sartzeak eta onesteak, bestalde, aldaketa eragin du gai honek Euskal Autonomia Erkidegoan duen irismenean, batik bat arloa arautzen duen EAEko legeriaren aplikazioan: Euskadiko Ingurumena Babesteari buruzko otsailaren 27ko 3/1998 Legea (3/1998 Legea) eta Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legea (2/006 Legea).

Arartekoak Legebiltzarrean aurkezturiko 2006ko urteroko txostenean adierazi zuen gai hau. Hirigintza eta lurralde antolamenduaren arloaren sarreran, aditzera eman genuen EAEko legeriak aintzat harturiko aplikazio eremutik kanpo gelditzen zirela, oro har, hiri-antolamenduko plan batzuk eta horien aldaketak, nahiz eta horiek, Europako legeriaren arabera, ingurumenean eragin nabariak edukitzeko arriskua egon.

Gomendio honen helburua, izatez ere, Euskal Autonomia Erkidegoan legeria hau garatzen duen araudia Europako araudiaren (horrek ingurumen alderdi hau jasotzen baitu) eta Estatuak onetsitako funtsezko iraultzearen arabera den aztertzea da.

Ingurumen ebaluazio hau, hirigintza planeamenduan, ez da prozedura mailako eskakizun hutsa. Ulertu behar da tresna horrek eragiten duen azterketa aukera ona dela jarduketa publikoaren barruko beste arlo batzuetan ingurumen aldagaia sartzeko; adibidez, hirigintza antolamenduan.

Ekimen honek garrantzi handia dauka hiritarren benetako partaidetza prozesua irekitzeko, politika publikoen arloan, erabakiak hartu baino lehen, oraindik ere aukera guztiak irekita dituen fasean (zero aukera ere barne, hau da, esku-hartzerik ez izateko aukera).

Bestalde, planeamendu xehatuan ingurumen ebaluazioa egiteko aukerak, egitura antolamenduan egin ondoren, ez ditu prozesuak bikoizten edo errepikatzen. Ingurumen ebaluazioa hirigintza-antolamenduaren xehetasun fasean egin behar da. Planen eta programen ingurumen-ebaluazio estrategiko honek ez du esan nahi proiektuetan ingurumen eraginaren ebaluazioa ezabatu behar denik, ingurumen araudiak hori eskatuz gero; era berean, antolamendu xehatuak ingurumen ebaluazio xehatuagoa ahalbidetuko du, baina hierarkian gorago dauden tresnen informazio erabilgarria kontuan hartuta.

Aztertzen ari garen gai honek erreklamazioak eragin ditu herritarren edo ekologia elkartearen artean; horiek, hain zuzen ere, salatu egin dute antolamendu xehatuko tresnak, hiri antolamenduko plan bereziak edo plan partzialak horien ingurumen ebaluazioa aztertu barik eta ingurumen legerian ezarritakoa aintzat hartu gabe aztertzea ([2008ko abenduaren 2ko Ebazpena](#))¹⁴. Arartekoari planteaturiko kasuetan, proiektua sustatu duen administrazioak "nahita" egin du planaren ingurumen-ebaluazioa, eta horrek, praktikan, erantzun positiboa eman dio kasu honi.

Nolanahi ere, arazoa ikusita, oraingo arauzko esparrua aztertu eta ohar batzuk egin ditugu, Legebiltzarrerako txostenean jaso ditugun oharrak.

Planeamenduko tresnen ingurumen eraginaren ebaluazioari buruzko lege esparrua

Lehen esan dugunez, hirigintzako planen ingurumen azterketa eskatzea arautu duen araudia Europako zuzenbideak sartu du, lehen aipatu dugun zuzentarauaren bitartez. Zuzentarau hori oinarritzko lege baten bidez irauli da Estatuan, arlo horretan eskumena duten autonomia erkidegoetarako. Hala eta guztiz ere, Euskal Autonomia Erkidegoak lehendik ere araututa zeukan arlo hau.

Ondoren, arlo honi buruzko hiru legeria mailak adieraziko ditugu, labur-labur:

Europar Batasuneko Zuzenbidea

Europar Batasunak planen eta programen ingurumen ebaluazioari buruz duen strategiaren helburua ingurumen alderdiak gainerako politika publikoetan integratzea da, gehienbat hiri politketan, garapen iraunkorra sustatu ahal izateko.

Testuinguru horrexetan promulgatu da Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2001eko ekainaren 27ko 2001/42/EE Zuzentaraua, plan eta programa batzuek ingurumenean dituzten ondorioen ebaluazioari buruzkoa. Zuzentarauko 3. artikuluan aplikazio eremua ezartzen da:

¹⁴ Arartekoaren ebazpena, 2008ko abenduaren 2koa. Horren bidez, amaiera ematen zaio Bakioko plangintzako Arau Subsidiarioen aldatetaren gaineko jarduerari.

1. Ingurumen ebaluazioa egingo da, Zuzentarauko 4-9. artikuluetan ezarritakoaren arabera, 2. eta 4. ataletan aipaturiko planei eta programei buruz, horiek ingurumenean eragin garrantzitsuak izan ditzaketenean.

2. Horri dagokionez, 3. ataletan ezarritakoa izan ezik, honako plan eta programa hauek ingurumen ebaluazioa egin beharko dute:

a) nekazaritza, basogintza, arrantza, energia, industria, garraio, hondakinen kudeaketa, baliabide hidrikoen kudeaketa, telekomunikazio, turismo, hiri nahiz landa inguruaren antolamendu edo lurzoruaren erabilerrari buruz egiten direnak, baldin eta etorkizunean 85/337/EEE Zuzentarauko I. eta II. eranskinetan ezarritako proiektuetarako baimena emateko esparrua ezartzen badute, edo

b) zona batzuen gaineko balizko eragina kontuan hartuta, 92/43/EEE Zuzentarauko 6. edo 7. artikuluetan ezarritakoaren araberrako ebaluazioa behar dutenak.

3. Bestalde, 2. ataletan aipaturiko planek eta programek, tokiko zona txikierabileraren eta aldaketa txikien sarrera (2. ataletan aipaturiko planetan eta programetan) behar dutenek, estatukideen ustez ingurumenean eragin nabariak izan ditzaketela erabakitzen dutenean soilik beharko dute ingurumen ebaluazioa.

4. Halaber, 2. ataletan aipaturikoak ez diren planei eta programei dagokienez, horiek etorkizunean proiektuak baimentzeko esparrua ezartzen dutenean, estatukideek kasuan kasuko planak edo programak ingurumen eragin nabarmenak izan ditzakeen erabakiko dute.

5. Estatukideek, gainera, 3. eta 4. ataletan jasotako planen edo programaren batek ingurumenean eragin adierazgarriak izan ditzakeen erabakiko dute, bai horiek banan-banan aztertuta, bai plan eta programa motak zehaztuta edo bai bi metodo horiek konbinatuz. Horretarako, estatukideek kontuan hartuko dituzte II. eranskinetan ezarritako bidezko irizpideak, ingurumenean eragin nabariak izan ditzaketenen planak eta programak Zuzentaruaren mendean geldituko direla bermatzeko.

6. Kasuak banan-banan aztertu eta plan nahiz programa motak zehazten direnean (5. ataletan ezarritakoaren arabera), 6. artikuluko 3. ataletan aipaturiko agintariei egingo zaie kontsulta.

7. Estatukideek bermatu egingo dute 5. artikuluan ezarritakoa dela bide lorturiko emaitzak eta ingurumen ebaluazioa ez eskatzeko zioak (4-9. artikuluetan ezarritakoaren arabera) jendeari jakinaraziko zaizkiola.

Zuzentaru honetan ezarritakoa aintzat hartuta, lurraldea antolatzeko eta lurzoruaren erabilteko (besteak beste) egiten diren planek ingurumen ebaluazioa beharko dute ingurumenean eragin nabarmenak dituztenean.

Zuzentaruaren arautzat ezarrita dago 85/337/EEE Zuzentarauko¹⁵ I. eta II. eranskinetan ezarritako proiektuak etorkizunean baimentzeko esparrua ezartzen duten plan guztiak ingurumen eragin nabariak dituztela beti. Horren barruan, lurzoruaren hirigintza-eraldaketaren berezko obra guztiak sartzen dira; esate baterako:

- industria-zonetako proiektuak (II.10.a eranskina)

¹⁵ Proiektu publiko eta pribatu batzuek ingurumenean dituzten eragin ebaluazioari buruzko Zuzentaruaren.

- hirigintza-proiektuak, merkataritzako guneak eta aparkalekuak eraikitzea ere barne (II.10.b eranskina)¹⁶

Horrenbestez, hirigintzari dagokionez, edozein hirigintza obra duten hiri-antolamenduko (hiri eta landa lurzoruan) planeamendu tresna guztiak sartzen dira, obra hori industria nahiz egoitza lurzoruan, merkataritza ekipamenduan eta aparkalekuetan eginez gero.

Arau orokor horretan, Zuzentarauak bi salbuespen sartu ditu: aurreko planen aldaketa txikiak eta tokiko zona txikien erabilera ezartzen dituzten planak. Halako kasuetan, estatukideek planok ingurumen eragin nabarmenak izan ditzaketela erabakitzen dutenean baino ez da behar ingurumen ebaluaziorik.

Erabaki eremu honen barruan, Zuzentarauko 3.5 eta 3.6 artikuluetan plan txikiak zein diren kasuz kasu zehazteko prozedura ezartzen da, plan motak zehaztuz edo bi metodoak konbinatuz. Horretarako, aintzat hartu behar dira ingurumenaren gaineko eragin nabarmenak, kontuan hartuta planaren ezaugarriak, ondorioei eta antolamendu tresnaren balizko eragin aldeari buruzko irizpideak (II. eranskina). Halaber, erabakia hartu baino lehen, agintari eskudunei kontsulta egin eta erabakia jendeari jakinarazi behar zaio, kasuan kasuko planak ingurumen ebaluaziorik behar izatearen zergatiakin batera.

Europako Erkidegoetako Justizia Auzitegiak (1996ko urriaren 24ko –C 72/95 *Kraaijeveld* gaia– eta 1999ko irailaren 6ko –C-435/97 *World Wildlife Fund* gaia– epaiak), bestalde, estatukideek ingurumen eragin nabarmenak kontzeptua baloratzeko duten bitartea zehaztu du, proiektuen kasuan. Horrela, estatukideek zenbait proiekturi ingurumen ebaluaziorik ez eskatzeko duten bitartea Zuzentarauaren irizpideek mugatzen dute. Horrenbestez, Jurisprudentiaren ustez, proiektu mota jakinari halako ebaluaziorik ez eskatzeak (horien ingurumen-eraginak aztertu barik) gainditu egingo luke bitarte hori.

Aurreko esparrua adierazi ondoren, komenigarria da Europako zuzentarauak aztertzea. Erkidegoko Zuzenbideko tresna berezi horrek baliabide askatasuna ematen du estatukideen barruko zuzenbidean iraultzeko, eta horiek iraultze epearen barruan lortu behar dute emaitza. Nolanahi ere, Europako Erkidegoetako Justizia Auzitegiak (1991ko azaroaren 19ko Epaiak, C-6/90 eta C-9/90 *Francovich*) onartu egin du epearen barruan irauli ez diren xehapen zehatzen nahiz derrigorrezkoen zuzeneko eragina, edo hautaturiko neurriak emaitzaren araberakoak ez direnean sortzen den eragina.

Horrela, Zuzentaru hau iraultzeko epea amaitu denetik (kasu honetan, 2004ko uztailaren 21), adierazitakoak bezalako xedapen argiak eta zehatzak eskatuko zaizkie estatukideei.

Halaber, estatukideek Erkidegoko Zuzenbidearen aurkako neurriak ezabatu behar dituzte. Justizia Auzitegiak, 2004ko urtarrilaren 7an emandako epaian (C 201/02 *Delena Wells* gaia) ezarritakoaren arabera, lankidetzazko zintzoaren printzipioa aintzat hartuta: " *En virtud del*

¹⁶ 85/377/EEC Zuzentaruak aldatu duen 97/11/EE Zuzentaruaren ezarritakoaren arabera.

artículo 10 CE, las autoridades competentes están obligadas a adoptar, en el marco de sus competencias, todas las medidas generales o particulares destinadas a subsanar la omisión de la evaluación de las repercusiones de un proyecto sobre el medio ambiente”.

Planen eta programen ingurumen ebaluazioari buruzko estatu legeria

Ezarritako epea igaro ondoren, Espainiako estatuak irauli egin du 2001/42/EE Zuzentaraua, plan eta programa batzuek ingurumenean duten eraginaren ebaluazioari buruzko apirilaren 28ko 9/2006 Legearen bidez.

Lege horretan Zuzentzarauko irizpide bera ezartzen da ingurumen eragina behar duten planak zehazteko. Horrela, 3. artikuluan aplikazio eremua dago ezarrita:

1. Ingurumen-ebaluazioa beharko dute, lege honetan ezarritakoaren arabera, ingurumenean eragin nabaria izan ditzaketen planek eta programek nahiz horien aldaketek, baldin eta honako baldintza hauek betetzen badituzte:
 - a. Herri-administrazioak eskatuta egitea edo onestea.
 - b. Legezko nahiz arauzko xedapen batek edo Ministro Kontseiluaren zein Gobernu Kontseiluaren erabakiak horiek egiteko edo onesteko eskabidea egitea.
2. Honako kategoria hauetarikoren batean sartzen diren planek eta programek ingurumenean eragin nabaria dutela joko da:
 - a. Honako arlo hauetan ingurumen eraginaren ebaluazioari legez lotutako proiektuak etorkizunean baimentzeko ezartzen direnak: nekazaritza, abeltzaintza, basogintza, akuikultura, arrantza, energia, meatzaritza, industria, garraioa, hondakinen kudeaketa, baliabide hidrikoen kudeaketa, itsasoko eta lehorreko jabari publikoaren okupazioa, telekomunikazioak, turismoa, hiri eta landa lurraldearen antolamendua edo lurzoruaren erabilera.
 - b. Eremu naturalen eta basoko floraren nahiz faunaren kontserbazioari buruzko martxoaren 27ko 4/1989 Legean arauturiko Europako Natura 2000 Sare Ekologikoa arautu duen araudiaren araberako ebaluazioa behar dutenak.
3. Bestalde, 4. artikuluan ezarritakoaren arabera, honako hauek ingurumen eraginaren ebaluazioa beharko dute ingurumenean eragin nabariak izango dituztela aurreikusten denean:
 - a. Lurralde eremu txikiko zonen erabilera ezartzen duten planak eta programak.
 - b. Planen eta programen aldaketa txikiak.
- c. 2.a atalean ezarritako planak eta programak.

Beharrezkoa da hiri nahiz landa lurraldeko antolamendu plan guztien eta lurzoruaren erabilerrari buruzko planen eraginaren ebaluazioa egitea, horiek ingurumenean eragin nabaria sortzen dutenean.

Arauren arabera, honako bi kasu hauetan ingurumen eragin nabariak sortzen dira: ingurumen eraginaren ebaluazioari loturiko proiektuak etorkizunean onesteko esparruan ezarritako planak, eta Natura 2000 Sarea arautu duen araudiaren araberako ebaluazioa behar duten

proiektuak (Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzko abenduaren 13ko 42/2007 Legeko 45. artikulua).

Ingurumen Ebaluazio Estrategikoaren mendeko proiektuak etorkizunean baimentzearen esparruan ezartzen diren planak zehazteko, urtarrilaren 11ko 1/2008 Legegintzako indarreko Lege Dekretua aipatu behar da, proiektuen Ingurumen Eraginaren Ebaluazioari buruzko Legeko testu bategina onetsi duena.

Ingurumen-eraginaren ebaluazioa behar duten proiektuen zerrendaren barruan, honako hauek daude:

- I. eranskinean (9. taldea), lurzoruaren erabilera aldaketak, zuhaixken landare estaldura ezabatzea eragiten dutenak, eraldaketa horiek 100 hektareatik gorako azalera eragiten dutenean.
- II. eranskinean ¹⁷ (7. atala), industria zonetako proiektuak eta hirigintza proiektuak, merkataritzako guneen eta aparkalekuen eraikuntza ere barne.

3/1998 Legeko I. eranskineko c).7 atalean ezarritakoaren arabera, EAEn ingurumen eraginaren ebaluazioa eskatuko da lurzoruaren erabilera mota eraldatu eta zuhaixka estalduraren 5 hektarea baino gehiago ezabatzen duten jardueretarako.

Bestalde, halako planek lurralde eremu txikiko zonen erabilera arautzen dutenean edo aldaketa txikiak eragiten dituztenean ere beharko dute ingurumen eraginaren ebaluazioa, baldin eta ingurumen administrazioak ingurumenean eragin nabariak izango dituztela aurreikusten badu. Horretarako, 4. artikuluan ingurumen administrazioaren ebazpena eskatzen da, ingurumen eskakizun hori kasuz kasu zehazteko edo mota zehatzak adierazteko. Prozedura horretarako, betiere, lehenengo eta behin, eraginpeko herri administrazioei kontsulta egin eta hartzen den erabakia argitaratu egin behar da, erabakiaren zergatiak azaltzeko eta arrazoitzeko.

Aditzera eman behar da Legeko 6. artikuluan planen pilaketa eta hierarkia daudela ezarrita, eta horrek ez duela ekiditen bakoitzaren ingurumen ebaluazioa egitea; hain zuzen ere, ko-ordinazioa behar da bikoiztasunik ez egoteko.

Ingurumen-arloko estatu-araudi hau oinarrizkoa da; hain zuzen ere, ingurumen babesaren arloan eskumena duen autonomia-erkidego bakoitzean errespetatu edo hobetu beharreko gutxienezkotzat jarduten du¹⁸, eta Zuzentaraua iraultzeko epea amaitzen denetik ditu ondoreak planetan.

¹⁷ Kasu honetan, II. eranskineko proiektuek ingurumen-organoak erabakitzen duenean behar dute IEE

¹⁸ Horixe ezartzen du Konstituzio Auzitegiak, besteak beste, 2000ko martxoaren 30eko 90/2000 Epaiko 3. OJan (90/2000 KAE): "oinarrizkoa 'sektore jakinean guztientzako arazko izendatzaile komuna da', eta arlo honetan oinarrizkoak 'antolamendu-eginkizuna dauka gehienbat, beti errespetatu behar diren gutxienezkoen bitartez; gutxienezko horiek, hala ere, arlo honetan eskumena duten autonomia-erkidegoei aukera eman behar diete babes maila altuagoak ezartzeko".

Planen eta programen ingurumen ebaluazioari buruzko EAEko legeria

Aurrekoa azaldu ondoren, Euskal Autonomia Erkidegoan gaiari buruz dagoen arauzko esparrua aipatu behar da.

Aditzaera eman behar da Euskal Autonomia Erkidegoak Zuzentaraua argitaratu baino lehen eta estatu legeria onetsi orduko sartu zuela planen eta programen ingurumen eraginaren ebaluazioa; hain zuzen ere, EAEko ingurumen legeria onetsi zenean.

Ingurumena Babesteari buruzko otsailaren 27ko 3/1998 Legeko 41. artikulua, ingurumen eraginaren baterako ebaluazioa egiteko sistema bat ezarri du, eta hori bertako I A) eranskinan aipaturiko planen multzoan oinarriturik dago.

Multzo honen barruan, hirigintza antolamenduari dagokionez, hiri antolamenduko plan orokorrak eta horien aldaketak sartzen dira, lurzoru urbanizagarriaren eragina dutenean; baita plan bereziak eta horien aldaketak ere, lurzoru urbanizaezinean eraginez gero.

Ingurumen ebaluazioa halako planetarako soilik eskatzen dela kontuan hartuta, legeriak horien aldaketen kasurako ere garatu zuen eskakizuna. Hain zuzen ere, Legeko 50. artikuluan ezarritakoaren arabera, eranskinen planen aldaketek ingurumenean eragin kaltegarri nabariak dituztenean soilik beharko dute ingurumen ebaluazioa. Horretarako garatu behar den prozedura, ingurumen organoak, kasuz kasu edo gutxieneko atarrien bidez, eragin nabarmenak zehazten dituen ebazpena eman behar du.

Ondoren, Eusko Jaurlaritzaren uztailaren 22ko 183/2003 Dekretuak (ingurumen eraginaren baterako ebaluazio prozedura arautu duen dekretua) Legean ezarritako prozedura alderdiarikoren bat garatu du. Dekretu horretako 3. artikuluan, 3/1998 Legeko I A) eranskinari lotutako planen aplikazio eremua ezartzen da.

Planen aldaketei dagokienez, hirigintza planen aldaketa guztiek, lurzoru urbanizaezinean eraginik izanez gero, ingurumen eraginaren baterako ebaluazioa behar dute.

Onetsitako planen aldaketa (ikuskapena), bestalde, aldaketa horrek ingurumenean eragin kaltegarri nabariak sortzen dituztenean baino ez da egongo prozedura honi lotuta. Horri dagokionez, ingurumen eraginaren baterako ebaluazioa behar dute aplikazio eremuaren barruko plan guztien aldaketak, baldin eta lurzoru urbanizaezinean nahiz ingurumen zona ahultan eragina sortzen badute edo etorkizunean ingurumen eraginaren ebaluazioari lotutako proiektuak baimentzeko esparrua ezartzen badute.

Aurreikuspenak aztertu ondoren, Euskal Autonomia Erkidegoko ingurumen legeriak, oro har, ingurumen ebaluaziotik salbuesten ditu hiri lurzoruaren edota urbanizagarriaren barruko antolamendu xehatuko planak, baita lurzoru urbanizaezinean eraginik ez duten hirigintza planen aldaketak ere¹⁹.

¹⁹ Dekretuak ez du ondo argitzen ea bere jarduketaren eremua 3/1998 Legeko I. eranskina den (lurzoru urbanizaezineko aldaketak) eta 4.2 puntuko baldintzak biltzen dituzten planetan nola aplikatu ahal den (lurzoru urbanizaezina, zona oso ahula edo IEE behar duten etorkizuneko proiektuak gaitzen dituen plana).

Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legeak, ingurumen eraginari buruzko aurreiazko txostena jaso du, honako plan hauek onesteko prozeduran: hiri antolamenduko plan orokorrak, sektorizazioko planak eta lurzoru urbanizaezinean eragina duten plan bereziak. Plan partzialei dagokienez, ez du ingurumen ebaluazioa aipatzen. Bestalde, Legeko 97.1 artikuluan berariaz ezabatu da, izapidetze prozeduran, ingurumen eraginaren ebaluazio, hiri antolamenduko plan berezietan.

Ingurumen ebaluazioaren eskakizuna Euskal Autonomia Erkidegoko hirigintza planetan

- Europako Erkidegoko Zuzenbidea, ingurumen arlo hau arautzen duena, zuzenean aplikatzeko modukoa da, eta zuzeneko eragina dauka Herri Administrazioetarako. Zuzentarauen kasuan, estatukideek errespetatu egin behar dituzte horien helburuak, iraultzeko eta garatzeko araudian. Nolanahi ere, iraultzeko epea igaro ondoren, zuzentarauetako xedapen argiak eta zehatzak aipatu egin daitezke agintaritzza publiko nazionaletan. Bestela, agintaritzza nazionalak urratu egingo luke Erkidegoko Zuzenbidea.

Bestalde, Zuzentaraua irauli duen 9/2006 Legea oinarritzkoa da, ingurumen eraginaren ebaluazioa izango duten planen aplikazio ereduari dagokionez.

- Arau hauek hirigintza antolamenduko plan guztien ingurumen ebaluazioa behar dute, baldin eta ingurumenean eragin nabarmenak izan ahal badituzte.

Bi arauen arabera, eragin nabariak dituzte ingurumen eraginaren ebaluazio prozedura beharko duten proiektuak baimentzeko esparrutzat baliozkoak diren hirigintza antolamenduko planek (hiri eta landa lurzoruan).

Ingurumen eraginaren ebaluazioa behar duten proiektuen artean, Zuzentarauan eta estatu legerian ezarritakoaren arabera, industria zonetako proiektuak eta hirigintza proiektuak daude, baita merkataritzako guneen eta aparkalekuen eraikuntza ere.

Horrenbestez, ingurumen ebaluazioa eskatu ahal zaie lurzoru eraldatzeko obrak ahalbidetzen dituzten hirigintza planei, baldin eta horiei ingurumen eraginaren ebaluazioa egin behar bazaie. Zuzentarauak eta Estatuko oinarritzko legeriak jasotako irizpide hau desberdina da 3/1998 Legean ezarritakotik; izan ere, arau horrek hirigintza antolamenduko planekin nahiz horien aldaketekin lotzen du ingurumen ebaluazioa, baita landa lurzoruko plan bereziekin ere.

Europako Erkidegoetako Justizia Auzitegi Gorenaren jurisprudentziak ezarritakoaren arabera, hiri lurzoruan aurreikusitako proiektuak ezin dira *a priori* salbuetsi ingurumen eraginaren derrigorrezko ebaluaziotik. Justizia Auzitegiak 2006ko martxoaren 16an emandako Epaiaren iritziz (C-332/04 gaia, *Paterna aisialdi-zentroa*), Erkidegoko Zuzenbidearen eta horren 85/337 Zuzentarauaren aurkakoa da hirigintza proiektuak ingurumen eraginaren ebaluaziotik salbuestea, lurzoru urbanizaezinean kokatuta daudelako bakarrik: "*ni los considerandos ni las disposiciones de la Directiva 85/337 modificada apoyan la interpre-*

tación de que no todos los proyectos de urbanización en zonas urbanas pueden tener repercusiones importantes sobre el medio ambiente en el sentido del artículo 1, apartado 1, de esta Directiva y pueden, por tanto, ser excluidos del requisito de autorización y evaluación con respecto a sus efectos".

Bestalde, ingurumen legeriaren arabera ingurumen eraginaren ebaluazioa behar duten hirigintza edo industrialde proiektuetarako baimena antolamendu xehatuak ematen du, zenbait kasutan. Berez, plan berezi eta plan partzial horien eremuak ez dauka zertan azalera txikia izan, eta udal mugarte osoa ere izan daiteke, 2/2006 Legeko 69. artikuluan ezarritakoaren arabera.

Planeamenduaren aldaketei dagokienez, Europako Erkidegoko araudiak ez du ingurumen ebaluazioa horren eraginpeko lurzoru motarekin lotzen, ingurumen eraginaren ebaluazioa behar duen proiektua egotearekin baizik. Azalpen ondoreetarako, hirigintza planeamendua hiri lurzoruan aldatzeak aukera eman dezake lurra birkalifikatzeko (ordura arte zona berdea) eta ingurumen eraginaren ebaluazioa behar duen jarduera bat instalatzeko, baita geltoki intermodala edo kirol-portua instalatzeko ere.

Gauzak horrela, Herri Administrazioek ingurumen ebaluazioa eskatu behar dute beti, plenek lurzoruaren erabilera edo hirigintza antolamendua gaitzen badute, ingurumen eraginaren ebaluazioa behar duen proiekturen baterako.

- Halako planen edo lurralde eremu urriko planen aldaketa txikien kasuan, ingurumenean ingurumen eragin nabarmenak noiz dauden ingurumen administrazioak berak adieraziko du berariaz, Zuzentarauko 3. artikuluan eta 9/2006 Legeko 4. artikuluan ezarritako prozeduraren arabera.

Zuzentaruaren aplikazio eremuak ez du ahalbidetzen hirigintza planen multzo bat hiri lurzoruan edo lurzoru urbanizagarrian egoteko irizpidean oinarrituz soilik zuzenean salbuesteko. Izan ere, II. eranskineko irizpideak aplikatu behar dira; besteak beste, dimentsioak, planaren izaera, horren ondoreen izaera pilotzailea eta eraginpean geratu ahal den eremua.

Europako Erkidegoetako Justizia Auzitegiaren jurisprudentziak agintaritz nazionalen balarazio bitartea mugatu dute, ingurumen eragin zehaztapenari dagokionez. Horrela, modu murriztailean interpretatu behar dela jotzen da, salbuespenezkoa baita. Plan jakina salbuesteko aukeraturiko metodoak ez du gutxietsi behar ebaluazio estrategikoko zuzentaruaren helburua, ingurumenean eragina sortzen duten planei dagokienez, baldin eta jakina bada ez dutela eraginik sortuko²⁰. Horretarako, plana lurzoru urbanizaezinean kokatzen dela ez ezik, bere dimentsioak eta proiektuaren izaera ere aintzat hartu beharko dira²¹.

²⁰ Justizia Auzitegiak 1999ko irailaren 16an emandako Epaia, C-435/97 gaia, World Wildlife Fund

²¹ Justizia Auzitegiak 2006ko martxoaren 16an emandako Epaia, C-332/04 gaia, Paternako aisialdi-zentroa.

2003ko uztailaren 22ko 183/2003 Dekretuak ñabardurak egin dizkio Ingurumenaren gaineko eraginak landa lurzoruarekin lotzeko irizpideari, bai "*ingurumenaren gaineko eragin kaltegarriak*" kontzeptuaren barruan, lurzoru urbanizaezina ez ezik zona sentikorrek ere sartu dituenean (3/1998 Legeko 51. artikuluan ezarritakoaren arabera), bai etorkizunean ingurumen eraginaren ebaluazioa beharko duten proiektuak baimentzeko esparrua ezaritzen duenean.

Hortaz, Euskal Autonomia Erkidegoan 2001/41/EE Zuzentaraua eta 9/2006 Legea aplikagarriak dira hirigintza-antolamenduko (egiturazkoa eta xehatua) plan guztietarako, horiek ingurumenean eragin nabarmena izan dezaketenean, baldin eta euren prestakuntza formaleko lehenengo ekintza 2004ko uztailaren 21etik honakoa bada.

- Aldiz, Euskal Autonomia Erkidegoko ingurumen eta hirigintza legeriak ez du eskatzen, oro har, antolamendu xehatuko planek eta egitura antolamenduko planen aldaketek ingurumen ebaluazioa edukitzea, ingurumenean eragin nabarmenak izan ditzaketen arren, oinarritzko ingurumen legerian ezarritakoaren arabera.

Halaber, orain arte ez da prozedura berezirik garatu (aipaturiko araudian ezarritako eskakizunen arabera), planeamenduko edo eremu txikiko planetako aldaketa batzuek ingurumenean eragin nabarmenik sortzen duten ala ez zehazteko.

Aditzera eman behar da erabaki hori ingurumen organo eskudunak eman behar duela (Eusko Jaurlaritza edo Foru Aldundia), eta berariazko eta jendaurreko pronuntziamendua behar duela, harturiko erabakiaren zergatiak azaltzeko, gutxienez eraginpeko administrazioei kontsulta egin ondoren.

Prozedura hori garatu arte, ingurumen organoak kasuz kasu aztertu behar du ea plan bereziak, plan partzialak edo hiri antolamenduko plan orokorretako edozein aldaketak ingurumen ebaluazioa behar duten, ingurumenean eragin kaltegarriak sortzen duelako.

Gure ustez, EAEko hirigintza eta ingurumen legeria prozedura horretara egokitu behar da, lehen adierazitakoaren arabera.

Ezin da inondik inora ere aplikatu arlo hau arautzen duten Europako Erkidegoko eta Estatu xedapenen aurkakoa den ezein lege xedapen. Bestela, hori eginez gero, erakunde honen iritzian, kasuan kasuko plana onesteko eskumena duen administrazioak urratu egingo lituzke Europako Erkidegoko legezko xedapenak.

Gomendioa

Horri dagokionez, gomendio hau hirigintza antolamenduko planak onesteko eskumena duten tokiko eta foru administrazioei zuzenduta dago.

Aipaturiko ingurumen araudia aztertu ondoren, hiri antolamenduko plan bereziek, plan partzialek eta hiri antolamenduko planei egindako aldaketek, ingurumenean eragin nabaria dutenean, ingurumen ebaluazio estrategikoa jaso beharko dute izapidetzean.

Bestalde, ingurumen administrazioek ebazpena eman behar dute, planen aldaketa txikiek eta lurralde eremu urriko planek ingurumenean eragin nabarmenak zein kasutan izan ditzaketen ezartzeko.

Nolanahi ere, beharrezkoa da hirigintzaren, lurzorua eta ingurumenaren arloan eskumena duten sailek hirigintzako eta ingurumeneko legeriaren aldaketa sustatzea, bertako xedapenak hirigintza planen ingurumen ebaluazioa arautzen duen oinarrizko legeriara egokitzeke.